

Zápis z jednání pracovní skupiny EIZ – 31.05.2023, 10:00 VŠE

Zúčastnění

Tereza Garamszegi	ČZU	Denis Škopan	UK
Kristina Mikešová	UPOL	Ludvík Steiner	TUL
Šárka Kostecká	OSU	Hana Světelská	UK
Klaudia Kudličková	ČVUT	Blanka Jankovská	UPCE
Martina Drabantová	VUT	David Skoruša	ČVUT
Barbora Katolická	ZČU	Dana Mazancová	MU
Andrea Kučerová	VŠE	Lucie Janoušková	MU
Radka Šichová	UK	Martin Fasura	VUT
Václav Šubrta	VŠE	Lenka Bělohoubková	VŠE
Lucie Panchártek Suchá	UK	Jiří Jirát	VŠCHT/NTK

Příští jednání PS EIZ AKVŠ se uskuteční **12.06.2023 8:30 zpátky v online formátu na MS Teams**

Aktuality z našich životů s EIZ

Bookport

- UPCE stále řeší problém s MFA v Bookport aplikaci pro Android
EDIT: V době vzniku zápisu se již podařilo vypátrat příčinu a ke stažení je opravená verze aplikace. UPCE právě prošlápla cestu nám všem, all glory to UPCE!
- UPOL řeší situaci se souhlasem s rozesláním newsletterů studujícím/zaměstnaným. Žádná VŠ si není vědoma toho, že by tento souhlas dala, ale nemáme žádnou jistotu, že tohle bylo zohledněno i v realitě. Matoucí je i varianta, kdy má uživatel svůj soukromý účet a je špatně napárováno na účet univerzity. Otázka pak je, kam a kdy mu emaily chodí. Zároveň i na univerzitní účet si lze o své vlastní vůli zasílání novinek nastavit.

InCites

- Na uživatelském fóru k InCites (VUT potvrzuje, že to není špatná akce, další bude v září, zase online) byla představena nová funkcionality pro uživatele Almy (benchmarking předplacených a nepředplacených kolekcí). Alma dobrá, ale pro ČR zatím asi relevantnější Primo – dotaz na Clarivate, jestli nad něčím takovým neuvažují.
- UK bude v červnu s Clarivate mmj. i o těchto funkcionalitách hovořit, pak dá PS EIZ k dispozici, bude-li z toho něco kloudného ke sdílení.

Zapsala: Blanka Jankovská 31.05.2023

Doformátovala a verifikovala: Lucie Panchártek Suchá 09.06.2023

CzechELib

PS využila možnosti prodiskutovat některá témata s přítomným zástupcem CzechELib

Komunikace instituce – CzechELib – vydavatel

- V jaký okamžik může instituce napsat přímo vydavateli a kdy je lepší obrátit se na CEL?
- Rozlišit, co se děje a u koho se děje.
 - Reklamace
 - U agregátorů si může instituce napsat sama a CEL dát do cc (typicky „u čísla 71, journal of whatever chybí poslední strana“); u zbytku reklamací jít přes CEL, protože ten problém nemusí být ojedinělý. Zároveň takové výpadky pak mohou být i podkladem pro vyjednávání ve smyslu „vám to ale u 2/3 institucí každý měsíc vypadávalo“.
 - Pokud jde o aktualizace tittle listů (konkrétní dotaz z UK na Thieme), lze taky napsat přímo, s CEL v cc.

Kompenzace výpadků

- Finanční kompenzace nefunkčních EIZ je složitá až nemožná, reálnější jsou kompenzace typu „časově omezené otevření další kolekce“

Pokrytí CEL kolekcí v KB stávajících systémů

- **Již diskutováno na minulém setkání PS EIZ:** zda by nešlo smluvně ošetřit s velkými vydavateli aktualizaci kolekcí v Knowledge Bases discovery systémů. Že vydavatel bude mít povinnost zajistit, že jsou kolekce v linkeru aktuální.
- Lepší varianta (návrh CEL): Ať vydavatel určí, která již existující kolekce je ta správná a kterou máme aktivovat (opět se vracíme k tomu, že pokud vydavatel v ČR prodává Full kolekci, která není Full, je to problém).
- Dalším zádrhelem po této cestě je, že existují 3 discovery vyhledávače a 2 linkery s rozdílnými znalostními bázemi (a často od konkurenčních firem).
- BKatolická, která se tomuto věnuje, si vzala kontakty na „*summonisty s 360 linkerem*“, propojí je a zkusí se udělat sdílený dokument, co má kdo aktivováno za kolekce. Začneme prostě odsud.

Hledání 3+

- PS EIZ přiznává, že se ani tady nepovedlo najít platformu pro hledání 3+. CEL souhlasí – emailové oslovení „*co chcete, jak chcete*“ je jediné +/- funkční (zejména u mimoVŠ institucí)
- Při té příležitosti zmíněna myšlenka dvoukolového hlasování (viz předchozí jednání PS) – je to k diskusi, letos určitě ne. Hrozí velké riziko časového skluzu. Pro PS trvá myšlenka zamyslet se nad tím, jak by to pro nás bylo přijatelné a funkční

CELUS novinky

- Překryvová analýza. <https://stats.czechelib.cz/analytics/title-list-overlap>
 - Tento nástroj umožňuje nahrát soubor CSV obsahující seznam titulů a porovnat je s tituly, které již máte v Celusu. Po zpracování bude nahraný soubor anotován informací o titulech z Celusu, které odpovídají titulům v nahraném souboru.
- [How to prepare a title list file for upload](#)
- Limity – tittle listy v CELUS vznikají na základě titulů ze statistických reportů – v COUNTER se nezobrazují tituly s nulovým využitím. Bude to malé procento, ale je třeba to mít na paměti

CEL aktuality o jednotlivých EIZ

- ASPI nebude v CEL, protože je ve VISK. Lze si zažádat (nejen o ASPI, víc: <https://visk.nkp.cz/visk-8-a>).
- Pro VŠ se SciFinderN by mohla být zajímavá varianta SciFinder Discovery
- JSTOR nový model
 - JSTOR nabízí možnost přejít na model „všechno pro všechny za rozumné peníze“ (obecně popsany zde: <https://about.jstor.org/librarians/fees/new-fee-model/>). Konkrétní výpočet musí udělat JSTOR.
 - Nebude to povinnost, jen možnost, která pro některé instituce může být výhodná
- Cambridge Textbooks (platforma Higher Education)
 - Zajímavý nový zdroj v CEL za poměrně rozumné náklady; předplatné učebnic – nově konsorcium CEL, 4 instituce, na 3 roky, půjde v dalších letech přistupovat

Adapt to the Inevitable

Ať se nám to líbí, nebo ne, jsme svědky průmyslové revoluce, která probíhá mnohem rychleji, než co je lidský mozek schopen obsáhnout.

AKVŠ asi nebude dávat nějaké globální doporučení. Může pomoci školit (ke dni vzniku zápisu již proběhly dvě kola diskusního fóra „Jak citovat AI“), může sloužit jako platforma pro sdílení zkušeností (a ventilaci frustrace)

Pozvánky na zajímavé akce/pravidelná setkání

Seminář IVIG 7. 9. 2023 AI v profesi (nejen) učícího knihovníka

Umělá inteligence je horkým tématem, které už několik měsíců rezonuje nejen veřejným prostorem, ale také odbornou komunitou knihovníků, učitelů a lektorů. Co všechno nástup AI pro naše profese znamená, jaký bude mít vliv na knihovny, jaký bude mít vliv na výuku a vzdělávání jako takové? Jak prakticky využít AI při přípravě výuky a ve vzdělávání? Jaké jsou výzvy, které před nás rozvoj AI staví, jaké příležitosti a jaká rizika? Všechny tyto otázky a mnohé další si klademe jako odborníci, jejichž profese je AI přímo ovlivněná. A alespoň na nějaké otázky se pokusíme na Semináři IVIG odpovědět a pokud se nám to nepodaří, alespoň zkusíme přesněji definovat otázky, nad kterými se musíme do budoucna zamyslet.

Protože nestačí jen znát odpověď, ale také přesnou otázku, jak by nejspíš potvrdil Douglas Adams.

Celorepubliková PS PRG.AI

Návrh VŠubrtý, zda by se neměla vytvořit podskupina této skupiny, která se bude věnovat tomu, jak se bude proměňovat práce s informacemi hlavně na úrovni poskytování servisu knihovnami vysokým školám. Je to otázka na knihovny, úkol VŠubrtý

PS Inkubátor

VŠubrta pošle pozvánku pro zájemce

Tvrdá realita

- Identifikovaná bariéra ve vztahu AI a VŠ - setrvačnost vysokého školství, nutná je změna mentality vyučujících (protože studující už na vlnu naskočili)
- Akvizice nástrojů na pomezí EIZ a SW (nebo i čistě SW, i s cílením na nástroje AI) v CEL aktuálně není možná. V budoucnu je to otázka, jak se k tomu postaví poskytovatele financí (některé nástroje jsou vyloženě pro vědu, např. ty pro systematic review)

Vznesené otázky, na které není jednoznačná odpověď

- Akvizice nástrojů – jaké, pro koho, jak udržet tempo? Problematika informační chudoby
- Data mining – pokud nám nástroje AI budou těžit data, což je v podstatě u EIZ zakázaný úkon, co s tím? Jak to dostat do smluv? A jak zajistit, že i tohle bude jenom to osobní užití a ne zneužití.

Fúze myšlenek napříč diskusí

- Studenti nástroje pracující s AI používají. Knihovna, jako místo, které má v lidech vzbuzovat touhu po poznání a pěstovat v nich kritické myšlení, by měla studentům ukazovat, že možnosti jsou a zároveň poučit, kde jsou jejich limity, co je špatně. Je důležité v tomto mít podporu vedení.

Optimistické použití z praxe

- Na FF MU se testuje užití AI pro transliteraci nelatinkových písem pro katalogizátory

Nástroje, které byly zmíněny (protože se členům PS EIZ líbí v rámci jejich vlastní práce)

- Consensus: <https://consensus.app/>
- Thesios: <https://thesios.ai/>

OA zdroje v katalogích/Discovery VŠ

- Široká problematika, málokde řešená systematicky
- VŠE: chtějí mít v katalogu volně dostupné e-knihy, jak se k tomu postavit, kam co zaindexovat, aby to uživatelé našli – úkol na léto. Problematika predátorství
- Institut pole 856
- Možná bude něco zajímavého na BA 2023

Myšlenka závěrem – měli bychom se jako PS EIZ podívat na krásnou Moravu.

